

S-obj an

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
April 1969

4

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S . PINDSTRUP

Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri A/S

TOLDBODGADE 57 . 1253 KBH. K . TELF. (01) 14 11 83 . POSTGIRO 2483

Håndværks-
mæssigt korrekt
bogtryk-
og offsetarbejde fra

Ukrudt

REKVIRER
BROCHURE

i forstplanteskoler bekæmpes med **GEIGY UKRUDTSMIDDEL**

Priklebede med rodfæstede planter af rødgran, hvidgran, ædelgran, nordmannsgran, sitkagran, nobilis, douglasgran, østrigsk fyr, skovfyr, murrayanafyr, eg og bøg samt frøbede med eg og bøg kan behandles med GEIGY UKRUDTSMIDDEL.

Der anvendes 2 kg pr. ha på svær jord og 1 kg pr. ha på let jord, og behandlingen foretages bedst før ukrudtets fremkomst eller på nøgen, helst fugtig jord. Virkningen holder sig i flere måneder.

Stoffet ophobes ikke i jorden, men nedbrydes indenfor samme sæson ved tidlig tilførsel.

KEMISK VÆRK KØGE A/S

OVERGADEN NEDEN VANDET 39, 1414 KBHVN. K - KONSULENTVEJLEDNING (01) 27 AS 4300

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »Skovhastруп«
Hvalsø – Telf. Hvalsø 33

Hjortsøs Planteskole

Siden 1896

Svebølle Telf. Viskinge 20* & 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup
Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter skovplanter i gode provenienser.

Skovplantekulturene står under Herkomstkontrollen med Skovfrø- og planter.

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med Skovfrø og -planter«

Alle Slags Skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

Eg og Lærk

købes til specialbrug

KARSHOLTE SAVVÆRK

v/V. Børner Jespersen . Dianalund
tlf. Dianalund 77

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELEFON 62933* DANMARK

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens.
Tlf. Hansted 46 (05-636911).

Skov-, Læ- og Hækplanter samt
Planter til Vildtremiser

Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen
med Skovfrø og -planter

Hyllinge Savværk A/S

(03) 744 Hyllinge 64 *

Dansk

Skovkontor

Skovbrugskemikalier

Skovbrugsredskaber

Skovhegn

Postbox 1, 4700 Næstved.
Tlf. (03) 760 Nyland 110

P. BORK INDUSTRI A/S

OREHOVED

Tegn annoncer i
Skoven

Til vore abonnenter

SKOVEN har glædeligvis allerede nu et betydeligt antal abonnenter – og vil gerne have mange flere.

Imidlertid har nogle abonnenter endnu ikke betalt abonnement for 1969. Vi beder disse om at indbetale abonnementsbeløbet,

Kr. 45.–

(incl. moms: kr. 5.–)

snarest og inden den 10. maj d.å., da vi ellers må standse leveringen af SKOVEN, indtil abonnementet er blevet indbetalt.

Ved indbetaling beder vi Dem venligst benytte postgiro-konto nr. 1964 og angive indbetalingsformålet på girokortet.

Ordinær generalforsamling 1969

i
Dansk Skovforening
afholdes fredag
den 30. maj kl. 14.00
på
Hotel Hvide Hus
i Æbeltoft.

Lørdag den 31. maj er der ekskursion for foreningens medlemmer og gæster til Løvenholm Skovdistrikt.

Nærmere mødeinkaldelse m. m. tilsendes skovforeningens medlemmer direkte.

Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole

Ansøgning om optagelse som studerende ved højskolen skal udfærdiges på et skema, som udleveres fra højskolens studiekontor og indsendes her til under adresse:

Studiekontoret,
Den kgl. Veterinær- og
Landbohøjskole,
Bülowsvej 13,
1870 København V.,

hvorfra der også udleveres vejledninger vedrørende de forskellige studier. Der kan normalt *ikke* tages hensyn til for sent indsendte ansøgninger, og der vil, når afgørelsen er truffet, blive tilsendt hver enkelt ansøger meddelelse. Det bemærkes, at det må forventes, at der vil blive adgangsbegrænsning til de forskellige studieretninger.

Ansøgning om optagelse på licentiatstudium indsendes *inden 15. maj 1969*. Ansøgning om optagelse på *landbrugs-, havebrugs- eller mejeribrugsstudiet* indsendes *inden 15. maj 1969*. Optagelsesprøve afholdes sidst i juli.

Ansøgning om optagelse på *veterinær-, landinspektør- eller skovbrugsstudiet* indsendes *inden 5. juli 1969*.

J. Højbye Hansen
eksp. sekr.

Skovbrugsfond

Af renterne af Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles skovbrugsfond er der et beløb til rådighed til uddeling efter 1. april 1969.

Beløbet skal anvendes til understøttelse til skovbrugsvidenskabelige undersøgelser.

Ved uddelingen gives der ansøgninger fra yngre forstkandidater en fortrinstillig. I ansøgningerne må nøje redegøres for det videnskabelige arbejde,

hvortil understøttelse søges.

Ansøgninger indsendes til Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles administration, Bülowsvej 13, 1870 V. inden udgangen af april 1969.

Ordensdekoration

Professor, dr. agrø. *H. A. Henriksen* er d. 4. marts d.å. udnævnt til Ridder af Dannebrogordenen.

Udnævnelser

Fra 11. marts 1969 at regne er hofjægmester *Christian Ove Sehested Juul*, R. af D., til Ravnholt, hofjægmester *Christian Carl Otto lensbaron Rosenørn-Lehn* til Oreby og hofjægmester *Carl Frederik Collet* til Katholm udnævnt til kammerherrer.

Fra samme dato at regne er *Bent Daniel baron Bille-Brahe-Selby* til Rønningesøgaard, godsejer *Erik Knud Juel* til Juelsberg og godsejer, skovrider *Iakob Estrup* til Kongsdal udnævnt til hofjægmestre.

Dansk Skovforenings bestyrelse har på sit møde den 26. marts udnævnt skovrider *N. P. Tulstrup* til direktør for Dansk Skovforening.

Dødsfald

Kammerherre, hofjægmester *G. Brüel* er i en alder af 82 år afgået ved døden. Kammerherre Brüel var statsskovrider ved Fredensborg skovdistrikt fra 1939 og kgl. jægmester fra 1940. I en lang årrække var han medlem af Dansk Skovforenings handelsudvalg, repræsentantskab og bestyrelse. Der vil senere komme en nekrolog over kammerherre Brüel i Dansk Skovforenings Tidsskrift.

Dødsfald

Överjägmästare *Anders Holmgren* er den 31. decbr. 1968 afgået ved døden i en alder af 94 år. A. Holmgren, som var överjägmästare ved Domänverket, Sverige, og som i en lang årrække var sekretær og administrativ leder af Norrlands Skogvårdsförbund, var en af de mest markante personligheder inden for nordisk skovbrug.

Ved skovkongresser og andre nordiske forstlige møder, hvori han med stor interesse deltog højt op i alderen, lærte mange danske forstmænd ham at kende. På grund af sit vid og lune var han et naturligt midtpunkt ved disse sammenkomster.

**Støt vore
annoncører**

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING,
Vester Voldgade 86,
1552 København V.,
Telf.: (01) 12 21 66 *
Postgirokonto: 1964.

Ansvarhavende:
Redaktør Knud Meister
Bredgade 41
1260 København K.
Telf. (01) 11 95 11

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg.
Dansk Skovforening.

Abonnement:
Tegnes hos Dansk Skovforening.
Koster for 1969
kr. 45,- (incl. moms kr. 5,-)

Redaktionsudvalg:
Kammerherre S. A. Timm
(formand)
Professor, dr. agro.
H. A. Henriksen
Professor N. K. Hermansens
Skovridere N. P. Tulstrup

Indhold af dette nummer:

Personalia m.v.
Økonomiske aspekter
Der skrives om skove ...
Aflægningsgrænser
og salgbar masse
Verdensforbruget af træprodukter
Dansk-Bulgarsk samarbejdsaftale
Industri & handel
Meddelelser fra Herkomstkontrollen
Skovtekniske noter

Aprilsol mellem granstammer.
Foto: Inga Alstrup

Trykt af
Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri A/S
Toldbodgade 57
1253 København K.

APRIL 1969

Kulturproblemer efter stormfaldene

Økonomiske aspekter

Referat af professor Niels Hermansens
foredrag ved de sjællandske og lolland-falsterske
salgskredses møde i Næstved den 7. februar 1969

Stormfaldene i 1967 og begyndelsen af 1968 omfattede en vedmasse på mellem 2½ og 3 millioner kubikmeter. Skønsomt andrager det stormfaldshærgede areal, hvorpå der nu skal skabes ny skov, 5000–10000 hektar. Med normale kulturudgifter vil det sige, at der venter danske skovejere og danske skovdistrikter en omkostning på et sted mellem 30 og 50 millioner kroner, hvoraf der i starten skal ofres mellem 20 og 30 millioner kroner. Disse meget skønsomme omkostningsbeløb svarer til ca. ¼ af den normale bruttoindtægt af dansk skovbrug, og de svarer altså til en endnu større del af den normale bruttoindtægt på de skovdistrikter, der er ramt af stormfaldene.

Yderligere må man imidlertid tage i betragtning, at der i mange tilfælde, hvad kulturudgifterne angår, er tale om særlig vanskelige arealer, og at der, hvad bruttoindtægterne angår, er tale om lavere beløb end normalt, fordi stormfaldstræet ikke kan afsættes til normale priser.

De økonomiske sider af kulturproblemerne kan altså sammenfattes i to forhold: der er tale om et stort og vanskeligt areal, som skal tilkultiveres, og der er tale om et likviditetsproblem,

fordi det stormfældede træ ikke har kunnet indbringe samme indtægt, som en normal hugst af den pågældende størrelsesorden ville kunne.

Der kan ikke være tale om at angive generelle løsninger på disse to spørgsmål, for over for økonomiske problemer vil den rette løsning altid være stærkt afhængig af de lokale forhold. Jeg skal imidlertid prøve at fremdrage en række for mig at se væsentlige synspunkter, som må indgå i overvejelserne overalt, hvor man skal til at tilrettelægge løsningen af kulturproblemerne. Jeg har lyst til at nærme mig problemet ved at bringe et klassisk strids-emne i erindring, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt kulturomkostningen er en langtidsomkostning eller en korttidsomkostning. Med andre ord: skal man henregne kulturudgiften til den indtægt, som man lige har fået af hovedskovningen, eller hører kulturudgiften naturligt sammen med de indtægter, man forventer at få af den kultur, man har etableret? Eller sagt på en anden måde: er kulturudgiften en løbende udgift på en skovejendom, eller er der tale om en investering?

Besvarelsen af dette spørgsmål kan i intet tilfælde blive et enten/eller – det må i alle tilfælde blive et både/og. Det

afhænger nemlig af problemstillingen, om man vil betragte kulturudgiften som en løbende udgift eller som en investering, der rettelig hører hjemme sammen med de fremtidige indtægter. Hvis problemet således er at afgøre, hvor meget man har råd til at ofre på kulturen, hvor mange penge man kan afse til kulturarbejdet, er det helt klart et korttidsproblem, altså et likviditets-spørgsmål, og i så fald må kulturudgiften betragtes som en løbende udgift på linie med skovejendommens andre løbende udgifter. En anden problemstilling er derimod, hvor meget det kan betale sig at ofre på en kultur, og hvordan en given rådighedssum skal fordeles over forskellige muligheder for udgiftsafhøvelser. En given rådighedssum kan tænkes fordelt til kulturer, til veje, til bygninger, til administration o.s.v., og inden for kulturområdet kan der være tale om at fordele en given rådighedssum over de forskellige arealer, de forskellige træarter o.s.v. Sådanne spørgsmål kan ikke afgøres, når kulturudgiften betragtes som en løbende omkostning, idet man her må tage de forskellige områders fremtidige afkastning i betragtning – d.v.s. kulturudgiften må betragtes som en investering.

Jeg skal prøve at belyse begge disse to problemstillinger i relation til den aktuelle situation og begynder med likviditetsproblemet, d.v.s. spørgsmålet om, hvor meget der i år eller de nærmeste år kan ofres på tilkultivering af de stormfældede arealer.

Der er selvfølgelig her for det første tale om et individuelt problem, som er afhængigt af de økonomiske forhold på den enkelte skovejendom, blandt andet er det afhængigt af, hvilke andre indtægter ejeren af den pågældende skovejendom har.

Men uanset sådanne individuelle forhold vil det i alle tilfælde være rigtigt på en realistisk måde at gøre sig helt klart, hvor stor en sum der kan stilles til rådighed for tilkultiveringen, inden denne sættes igang. Det vil sige, at udgangspunktet for løsningen af likviditetsproblemet må være opstillingen af et totalt likviditetsbudget. Dette består for det første i en opgørelse af de totale likvide midler, der kan stilles til rådighed for skovdriften, herunder selvfølgelig de løbende indbetalinger,

som man venter af skovdriften også i de kommende år.

Fra denne totale sum af likvide midler trækkes de »uelastiske« udbetalinger, d.v.s. udbetalinger, der i alle tilfælde skal præsteres. Det er f.eks. renter, afdrag, løn til fast personale, skatter og lign. Det beløb, der herefter bliver tilbage, er til rådighed for de mere elastiske udgifter, d.v.s. de udgifter, der i større eller mindre udstrækning er afhængige af dispositionerne på skovejendommen.

Problemet er så at fordele dette beløb til de forskellige områder på den mest formålstjenlige måde. Der er for det første de områder, som umiddelbart hænger sammen med den forventede salgsindtægt, det vil især sige skovning og transport. Udgiften hertil må først trækkes fra i budgettet, sådan at det resterende beløb er til rådighed for de helt elastiske udgifter til kultur, vedligeholdelse af veje, afvandingssystemer, hegn, bygninger, køb af maskiner og lignende.

Udgangspunktet ved fordelingen af restbeløbet til disse poster må for det første være de forskellige områders relative nødvendighed. For det andet lønsomhedssynspunktet: hvor kan det bedst betale sig at ofre midlerne?

Ved denne sidste lønsomhedsbetragtning er det iøvrigt væsentligt også at tage skattemæssige forhold med ind i billedet, idet det som bekendt er mest fordelagtigt at investere pengene der, hvor de investerede beløb hurtigst kan afskrives. Jo hurtigere en afskrivning kan foretages, jo mere fordelagtig er investeringen. Og der er intet sted, hvor afskrivningen kan foretages så hurtigt, som netop ved investering i kulturer, fordi udgifterne hertil kan engangsafskrives, eller, som man siger, afholdes over driften. Det betyder, at man alt andet lige kan nøjes med en lavere forrentning, når der er tale om kultur, end når der er tale om f.eks. investering i maskineri.

Når man ud fra sådanne overvejelser er nået frem til det beløb, der kan ofres på tilkultiveringen, opstår der atter en række videre fordelingsproblemer. Man må formentlig gå ud fra, at det beløb, man er nået frem til, i de typiske tilfælde vil være begrænset i den forstand, at det vil være mindre, end man egentlig kunne ønske sig.

Derfor vil det i alle tilfælde være nødvendigt at finde frem til en billig teknik og muligvis også i mange tilfælde at arbejde med et forholdsvis lavt investeringsniveau, enten man vælger at fordele på den ene eller anden måde. Disse to ting: billig teknik og lavt investeringsniveau vil professor Henriksen komme nærmere ind på i sit foredrag (der gengives i SKOVEN 5).

De fordelingsproblemer, jeg vil gøre opmærksom på, er spørgsmålene om beløbets fordeling til træarter, dets fordeling til de enkelte arealer med deres forskellige vækstbetingelser og tilkultiveringsarbejdets fordeling over tid.

Hvad det første problem, fordelingen til træarter, angår, skal jeg blot pege på, at der i den nuværende situation med et stort og vanskeligt kulturareal og med begrænsede likvide midler er to væsentlige aspekter, som må indgå i træartsvalget, nemlig kulturudgiftens størrelse for de forskellige træarter og træarternes fremtidige produktion. Hvis man holder sig til kunstige kulturer, peger begge disse hensyn mod en udstrakt anvendelse af nåletræ. Men tager man ekstensive naturforyngelser i betragtning, peger hensynet til kulturudgifterne i retning af større anvendelse af løvtræ, hvilket imidlertid i de fleste tilfælde vil gå ud over det andet hensyn – hensynet til den fremtidige produktion.

Endvidere er det væsentligt at bemærke, at hensynet til den fremtidige produktion tilsiger, at de mest produktive træarter bør anvendes på de bedste vækstlokaliteter. På den måde udnytter man bedst træarternes produktions-evne, og tabet ved træartsvalget vil blive mindst muligt. Måske lyder dette som en selvfølgelighed. På den anden side vil man formentlig ofte være fristet til at gøre lige det modsatte: at anbringe de mest produktive træarter på de vanskeligste lokaliteter, fordi disse arter i det mindste kan få noget ud af disse lokaliteter, ligesom de mindst produktive træarter ofte placeres på de bedste lokaliteter for dog at få lidt ud af disse træarter. Men set fra et økonomisk synspunkt er der ingen tvivl om, at det er rigtigst at benytte de bedste lokaliteter til de mest produktive træarter.

Med hensyn til træartsvalgets afhængighed af den fremtidige nytte er det klart, at den nytte, man har af løv-

træer, består i goder, der er mere samfundsmæssigt end erhvervsøkonomisk præget. Løvtræerne har betydning for skovenes værdi som friluftsområder, de har betydning for botanikere og andre forskere, ligesom de efter en traditionel opfattelse i højere grad end nåletræer tilfredsstiller æstetiske krav. Da løvtræerne således i særlig grad tilfredsstiller samfundets krav, og i mindre grad skovejernes, kan jeg helt tilslutte mig forslaget om, at det offentlige burde give tilskud til etablering af løvtræbevoksninger i lighed med de tilskud, der f. eks. er givet til opretelse af fredskovsplantager. Når man fra statens side har givet tilskud til fredskovsplantager, har begrundelsen netop været, at man herved opnåede en samfundsmæssig nytte. Man må formode, at det på samme vis vil være velbegrundet for samfundet at give tilskud til sikring af løvskovenes oprettholdelse.

Betragtningerne vedrørende fordelingen af rådighedssummen til de forskellige træarter kan i og for sig anvendes også, når det drejer sig om fordelingen til de forskellige arealer. Vækstbetingelserne vil variere mere eller mindre stærkt også inden for den enkelte ejendom, og det er da for det første en selvfølge, at de bedste arealer må tilkultiveres først, hvis man enten på grund af manglende arbejdskraft eller på grund af manglende likvide midler må udskyde nogle af arealerne til senere. Tabet ved at vente med at sætte produktionen i gang igen vil være størst på de bedste arealer, og derfor vil det være rigtigst at tilkultivere dem først. Endvidere vil det være fordelagtigst at ofre mest på de arealer, der har de bedste vækstbetingelser. Igen her er det måske en selvfølge at investere mest, hvor man får den bedste forrentning af sine penge, men det vil sikkert kunne forekomme i praksis, at man gør det modsatte: ofrer særlig meget der, hvor det er vanskeligt at få kulturen igang. Man er sikkert ofte tilbøjelig til at ofre mest på de svage kulturer, men vil man handle økonomisk, er dette en forkert disposition. Det sidste fordelingsproblem, der kort skal omtales, er spørgsmålet om aktiviteternes fordeling over tiden. Det blev allerede berørt i forbindelse med de enkelte arealer, hvor det betaler sig bedst at starte med de gode arealer.

Men dernæst må man være opmærksom på, at der på de enkelte kulturarealer kan være tale om forskellige former for fordeling over tiden af de enkelte poster inden for kulturudgifterne og de senere udgifter.

Startudgifterne består i jordbehandling, plantning og indkøb af planter, og de senere udgifter består i rensning, vedligeholdelse, beskyttelse o.s.v. Det er klart, at man ved de tekniske substitutionsmuligheder, der foreligger mellem de to grupper, har mulighed for at overflytte udgifter det første år til senere år. Hvis man har et stort kulturareal, kan man f. eks. vælge at starte med forholdsvis ekstensive kulturer og så gøre noget mere ud af rensningen, beskyttelsen og plejen senere. Man kan starte med et lavt planteareal, og senere pleje de få planter særlig intensivt og derved i hovedsagen få samme resultat. Og der er formentlig flere substitutionsmuligheder, som man må være opmærksom på, når rådighedssummen skal fordeles.

Disse synspunkter fører videre til spørgsmålet om etablering af forkulturer. Forkulturer var i stor udstræk-

ning løsningen på kulturproblemet efter de store storme i begyndelsen af 30'erne, en foranstaltning som senere er blevet stærkt kritiseret. Ved kritikken glemte man formentlig de problemer, man stod over for i 30'erne og så kun på de problemer, der var blevet skabt gennem forkulturerne, som man nu ikke havde tid til eller råd til at få videreført til den endelige kultur. Sandsynligvis kan det ikke alene være økonomisk forsvarligt, men også økonomisk nødvendigt af likviditetsmæssige grunde at gribe til løsningen med forkulturer. Hovedsynspunktet må da være, at forkulturer fortrinsvis anvendes på de ringe boniteter, hvor man bedst kan nøjes med den mindre værdifulde produktion, forkulturerne kan give. På tilsvarende måde er forkulturer navnlig på deres plads, når den til slut tilstræbte træart hører til de mindre produktive, for igen her er tabet ved at vente med at etablere den endelige træart mindst. Er der tale om de mere produktive træarter, vil tabet ved at udsætte påbegyndelsen af den egentlige produktion til et senere tidspunkt være stort.

Der skrives om skove...

Statsskovvæsenet har besluttet omkring 1. september at begynde at pumpe Stenbrudssøen ved Nexø tom for vand, så det oplagrede træ kan blive afskibet herfra.

— *Bornholms Tidende*

Silkeborg — Vi har dog ikke tidligere været ude for, at kasserede køleskabe køres ud i Silkeborgskovene, siger politimester Feilberg-Jørgensen, Silkeborg, men det er sket, at vi har fået anmeldelser om, at gamle biler er henvsat på skovvejene her.

Jeg vil også karakterisere det af Jyllands-Posten nævnte tilfælde med køleskabet i Salten Langsø skovdistrikt som en grov tilsvining af naturen, og jeg forstår skovrider Ole Høgsgaards ærgrelse. Det var netop i dette private skovdistrikt, man viste en udstrakt venlighed ved at åbne arealerne for publikum.

— *Jyllands-Posten*

Ved stormfaldet i 1967 gik det meget hårdt ud over vore skovdistrikter. Ikke

mindre end 600 tønder land blev beskadiget. Til foråret går vi i gang med at planere og derefter begynder vi at tilplante ca. 150 tønder land. Det bliver hovedsagelig rødgran der skal plantes, idet der er de bedste forhold for denne træart i vore skove.

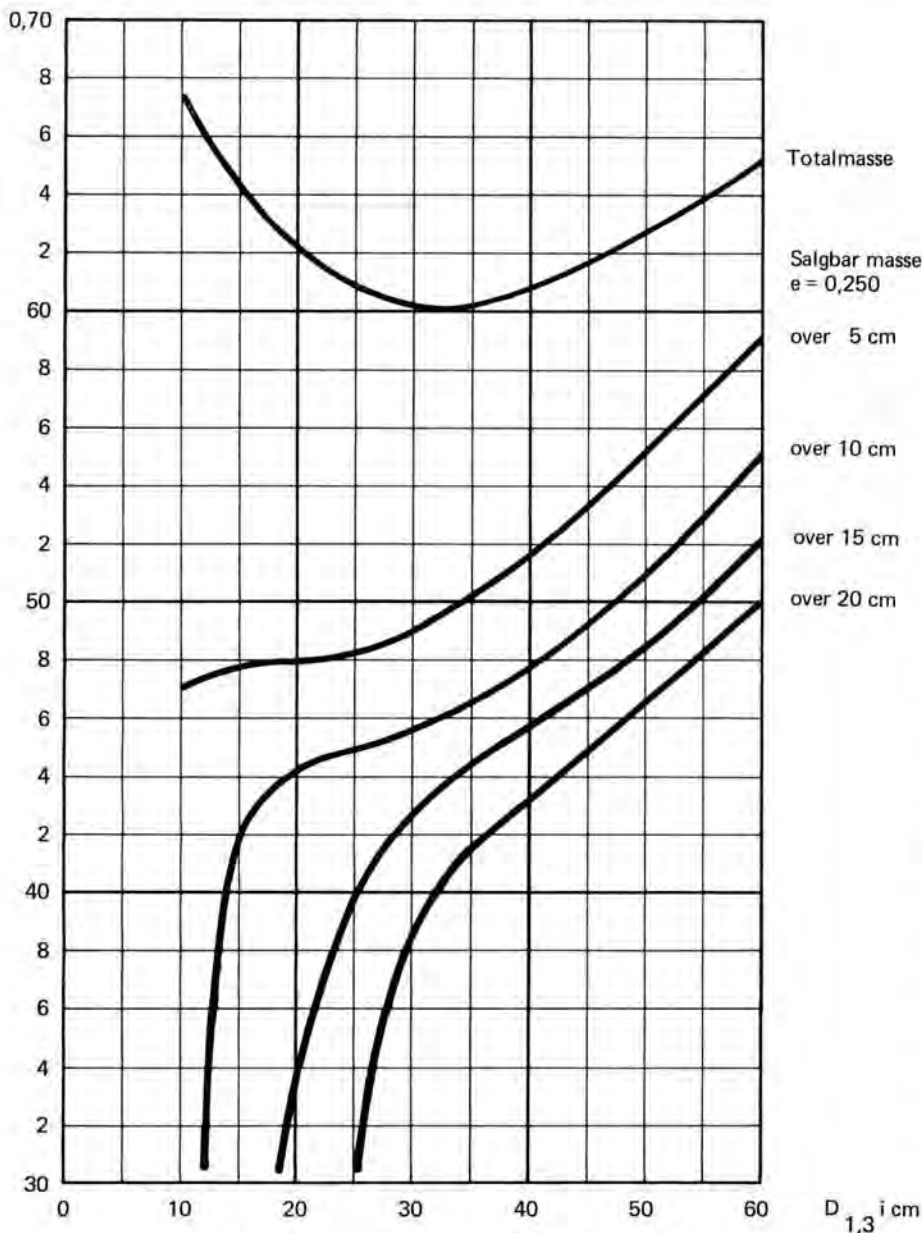
Nu har vi jo 600 tønder land, der skal beplantes, og jeg regner med at det vil tage ca. to år, før vi er færdige med at nyplante. Nu bliver det ikke kun rødgran, der skal plantes, men også poppel, el, lærk og bøg.

— *Skovrider N. E. Holten, Gissel-feld, i Næstved Tidende*

Skovejere må kræve adgang til alle parcelhushaver over 100 kvadratmeter, hvis alle private skove over fem hektar tvangsmæssigt skal åbnes for publikum. Det må være vort naturlige modkrav, sagde De samvirkende danske Landboforeningers formand, gærdejer Arne Pilegaard Larsen, på et landbrugsmøde mandag eftermiddag i Aabenraa.

— *Jyllands-Posten*

Formtal

Inden for dansk skovbrug har der efter fremkomsten af C. M. Møllers: Bonitetsvise tilvækstoversigter for Bøg, Eg og Rødgran, 1933, været regnet med, at aflægningsgrænsen for løvtræ er 5 cm, og den salgare vedmasse derfor er over 5 cm tykkelse, medens man for rødgran normalt har regnet med bedste afsætning, d.v.s. stammemassen på rod med fradrag af et fældningstab på 3,5%, hvilket nogenlunde svarede til, at uafkortet tømmer blev afkortet ved 5 (8) cm top, og at de bunkelagte effekter, altså stager og lægter, afhuggedes ved den yderste eller den næstyderste grenkrans.

For løvtræ var aflægningsgrænsen på 5 cm gældende indtil ca. 1955, idet man dog i brændselsmangelens tid under krigen gik ned til en aflægningsgrænse på ca. 3 cm.

Efterhånden som efterspørgslen efter

I nedenstående tabel A er sammenstillet de procentandele af totalmassen, der anføres i Det forstlige Forsøgsv. bd. XX, pag. 256, for en grenmassekvotient på 0,250 og for den for de to prøvedistrikter konstaterede diameter-højdekurve.

Tabel A.

Procentandele af totalmassen over visse grænsediameter ved forskellige bevokningsdiameter (grenmassekvotient = 0,250) efter H. A. Henriksen. Det forstlige Forsøgsvæsen, Bd. XX, pag. 256.

Bevoknings-		Procentandele af totalmasse over							
D1,3 cm	Højde m	Total	5 cm	10 cm	15 cm	20 cm	30 cm	40 cm	50 cm
10	12	100	76,2	24,8	—	—	—	—	—
15	14	100	80,4	68,2	18,2	—	—	—	—
20	17	100	82,8	75,7	59,5	16,0	—	—	—
25	20	100	84,9	78,6	71,8	51,7	—	—	—
30	22	100	86,6	80,2	75,5	67,3	13,0	—	—
35	24	100	88,2	81,8	77,8	73,2	37,2	—	—
40	26	100	89,7	83,0	79,2	75,2	57,1	11,4	—
45	28	100	90,9	84,3	80,4	77,2	66,9	31,1	—
50	29	100	92,2	85,6	81,6	78,6	71,3	50,4	10,5
55	30	100	93,9	86,8	82,7	79,5	74,1	60,8	25,2
60	31	100	94,4	88,2	83,8	80,6	75,2	67,0	42,4

Aflægningsgrænse salgbar masse

Af skovrider E. Tolstrup og
forstkand. P. Tutein Brenø,
Dansk Skovforening økonomisk-
statistiske afdeling

brændet svandt ind i tiden indtil og efter 1960, blev aflægningsgrænsen hævet, således som man har kunnet konstatere det i sortimentsfordelingen for bøg (løvtræ) i Dansk Skovforenings: Regnskabsoversigter for dansk privatskovbrug, hvor procentdelen for effekterne knippel og fagot og – i de senere år – kemibrænde er faldet fra 21% i årene 1954/55–56/57 til 12% i 1966/67.

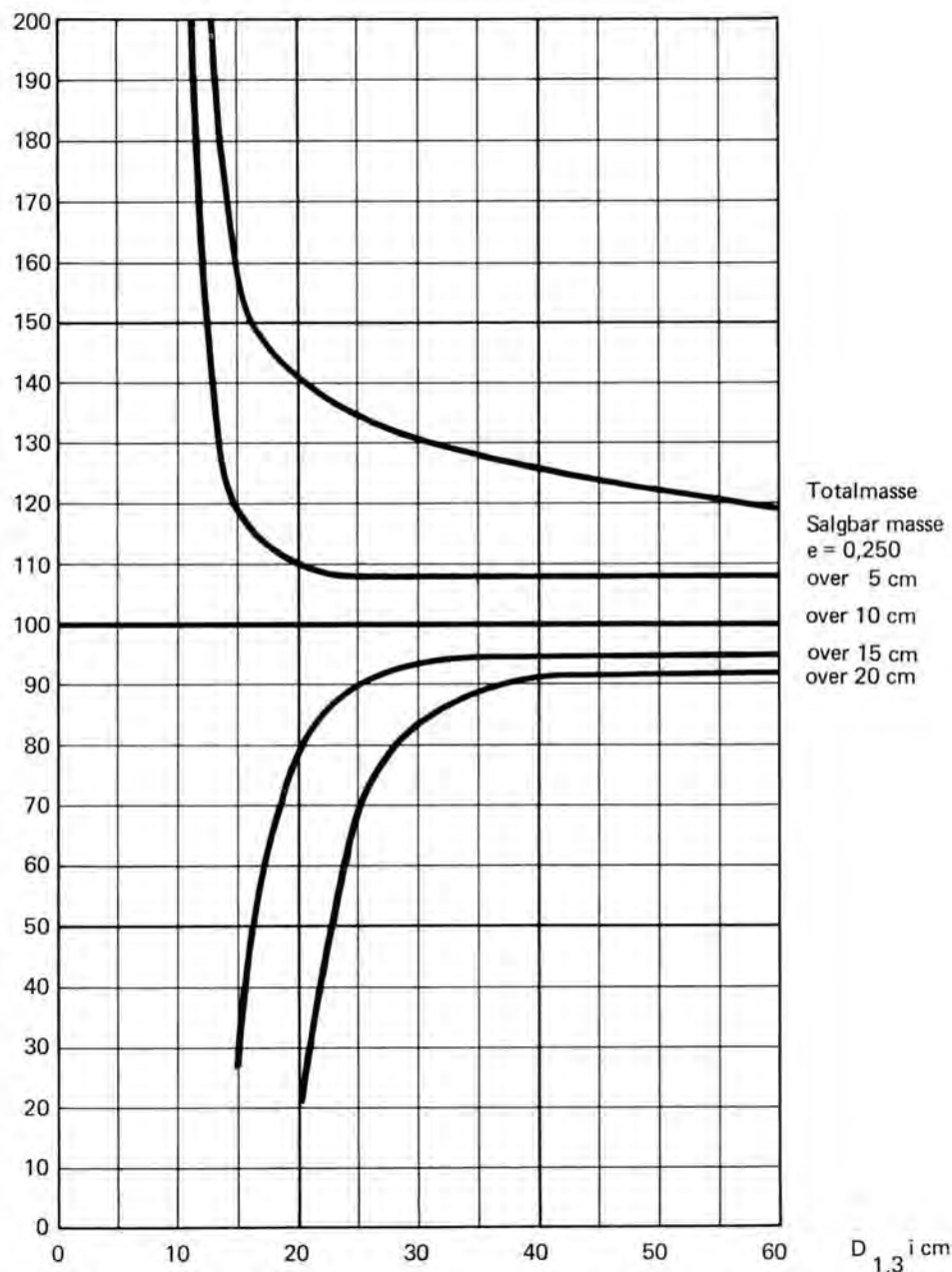
Den største del af denne ændring skyldes en forøgelse af aflægningsgrænsen fra 5 cm til 8 eller 10 cm, men derudover er der sikkert sket en forøgelse af fældningstab, idet man nok kan holde en aflægningsgrænse på 5–8 cm for de rette stykker, men efterlader alle de splintrede og mange krogede og knudrede stykker på skovbunden, selv om de er mere end 5–8 cm tykke.

Denne udvikling vil sikkert fortsætte, idet de stigende arbejds lønninger og stagnerende eller faldende priser ikke levner noget dækningsbidrag til skovejeren for effekterne knippel og en del af kemibrændet samt det store brænde.

ænsler og

% af massen
over 10 cm

For nåletræ er aflægningsgrænsen også stigende. For uafkortet tømmer er den i reglen på 8 cm, men fra savværks-side er man efterhånden mere interesseret i aflægningsgrænser på 10 (og 12) cm, da de spidse og knastede topender ikke ved opskæring giver et udbytte, som levner et positivt dækningsbidrag. Det er som regel en økonomisk bedre løsning at lade denne del af træet gå direkte i flishuggeren. Forholdet har været drøftet i Dansk Skovforenings økonomisk-statistiske udvalg i forbindelse med planlægningsafdelingens opmålingsarbejder, og man har derefter fastlagt, at der ved afdelingens planlægningsarbejder skal regnes med en nedre grænse for den salgbare masse på 10 cm. I Tyskland anvender man »Derbholzmasse« over 7,5 cm og i Sverige »Skogskubikmassa« over 3" (sk.m³).

Denne overgang til salgbar masse over 10 cm nødvendiggør en ændring af de hidtil benyttede formtal og pro-

I tabel B er disse procentandele omregnet i forhold til aflægningsgrænsen på 10 cm = 100; dog er der for totalmassen ikke regnet med et fældningstab på 5 %, idet man vil kunne sammenholde de relative tal med totalmasseformtallene.

duktionsoversigter. Dansk Skovforenings planlægningsafdeling har til brug

for afdelingens planlægningsarbejder foretaget følgende ændringer i det foreliggende materiale:

Tabel B.
Procentandele af salgbar masse over 10 cm (fældningstab 5 %)

Bevoksnings-		Total- masse	Salgbar masse over						
D _{1,3} cm	Højde m		5 cm	10 cm	15 cm	20 cm	30 cm	40 cm	50 cm
10	12	423	307	100	—	—	—	—	—
15	14	154	118	100	27	—	—	—	—
20	17	139	110	100	79	21	—	—	—
25	20	134	108	100	91	66	—	—	—
30	22	131	108	100	94	84	16	—	—
35	24	128	108	100	95	89	46	—	—
40	26	127	108	100	95	90	69	14	—
45	28	125	108	100	95	92	79	37	—
50	30	123	108	100	95	92	83	59	12
55	32	121	108	100	95	92	85	70	29
60	34	119	108	100	95	92	85	76	48

A: Formtal for bøg.

H. A. Henriksen har i »Bøgens Vedmasse«, Det forstlige Forsøgsvæsen Bd. XXI, pag. 184, offentliggjort nogle bevoksningsformtal for bøg, såvel for totalmasse som salgbar masse over 5 cm (ved et fældningstab på 4,5 %), og han har dertil i »Dimensionsklassefordeling for bøg«, Det forstlige Forsøgsvæsen Bd. XX, pag. 256, opstillet en tabel over den procentvise fordeling af stammemassen ved forskellige bevoksningsdiametre og efter varierende grenemassekvotienter.

Disse grenemassekvotienter kan bestemmes ud fra sammenhørende diametre i brysthøjde og bevoksningshøjder. Økonom.-statistisk afdeling har foretaget en undersøgelse

heraf på to distrikter henholdsvis med en stærk og en svag tyndingshugst. Undersøgelsen viste, at distriktet med svag tyndingshugst havde en grenemassekvotient på ca. 0,23, medens distrikter med den stærke tyndingshugst havde en grenemassekvotient på ca. 0,27 (øfter kurverne i Det forstlige Forsøgsvæsen, bd. XX, pag. 260). Afdelingen har derfor til brug ved udarbejdelsen af en standardkurve for formtallet anvendt en grenemassekvotient = 0,250.

B: Formtal for rødgran.

Til brug ved afdelingens planlægningsopgaver udarbejdede Dansk Skovforenings planlægningsafdeling en formtalskurve for rødgran (Dansk Skovforenings Tidsskrift 1963, pag. 194) på grundlag af formtalsmålinger på 7 skovdistrikter. Ved disse undersøgelser var endvidere udarbejdet en undersøgelse over salgsmasseprocenterne ved aflægningsgrænser på 5 cm og 8 cm og i enkelte af tilfældene tillige for aflægningsgrænserne 10 og 12 cm. Resultatet af disse undersøgelser er optegnet i figur III, der viser den salgbar masse over de forskellige aflægningsgrænser i procent af stammemassen på rod. Undersøgelsen er, som det fremgår, af begrænset omfang, og resultaterne må derfor kun tages som orienterende og med forbehold, indtil bedre oplysninger foreligger. For aflægningsgrænserne 15 og 20 cm hidrører oplysningerne kun fra eet skovdistrikt. De således konstaterede salgsmasseprocenter er benyttet til bestemmelse af salgbar masse-

Tabel C.

Formtal. Bøg. H. A. Henriksen, Forstlige Forsøgsvæsen, Bind XXI, tabel XI og grenemassekvotient = 0,250 (Bind XX, tabel XIII).

Bevoksnings-		Formtal				
D1,3 cm	Højde m	Total- masse	Salgbar masse (÷ 5 %) over			
			5 cm	10 cm	15 cm	20 cm
10	12	0,675	0,47	0,16	—	—
15	14	0,653	0,48	0,42	0,11	—
20	17	0,623	0,48	0,45	0,35	0,09
25	20	0,605	0,48	0,45	0,41	0,30
30	22	0,601	0,49	0,46	0,43	0,39
35	24	0,601	0,51	0,47	0,45	0,42
40	26	0,608	0,52	0,48	0,46	0,43
45	28	0,614	0,53	0,49	0,47	0,45
50	29	0,626	0,55	0,51	0,48	0,47
55	30	0,639	0,57	0,53	0,50	0,49
60	31	0,651	0,59	0,55	0,52	0,50

I tabel C er anført totalmasseformtallene efter Det forstlige Forsøgsvæsen, bd. XXI, pag. 184, og salgbar masseformtallene for over 5, 10, 15 og 20 cm er derefter beregnet ved benyttelse af tallene i tabel B.

Formtallene efter tabel C og procentandelene efter tabel B er optegnet i figur I og II.

formtal for rødgran ved forskellige aflægningsgrænser på grundlag af den foran-

nævnte formtalskurve for total stammemasse på rod, fig. IV.

FIG. III RØDGRAN.

Salgbar masse ved aflægning 5, 8, 10, 12, 15 og 20 cm top i % af stammemasse på rod

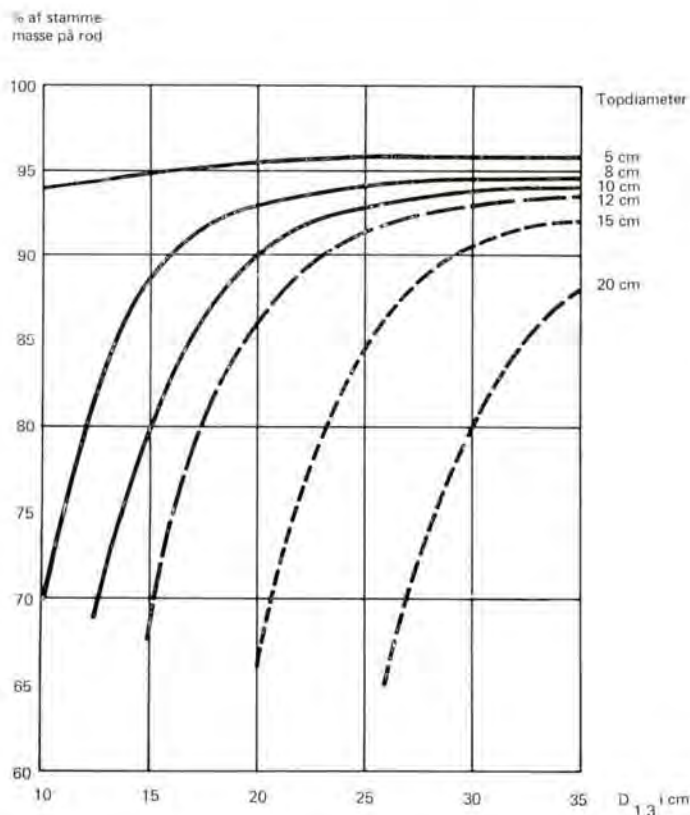
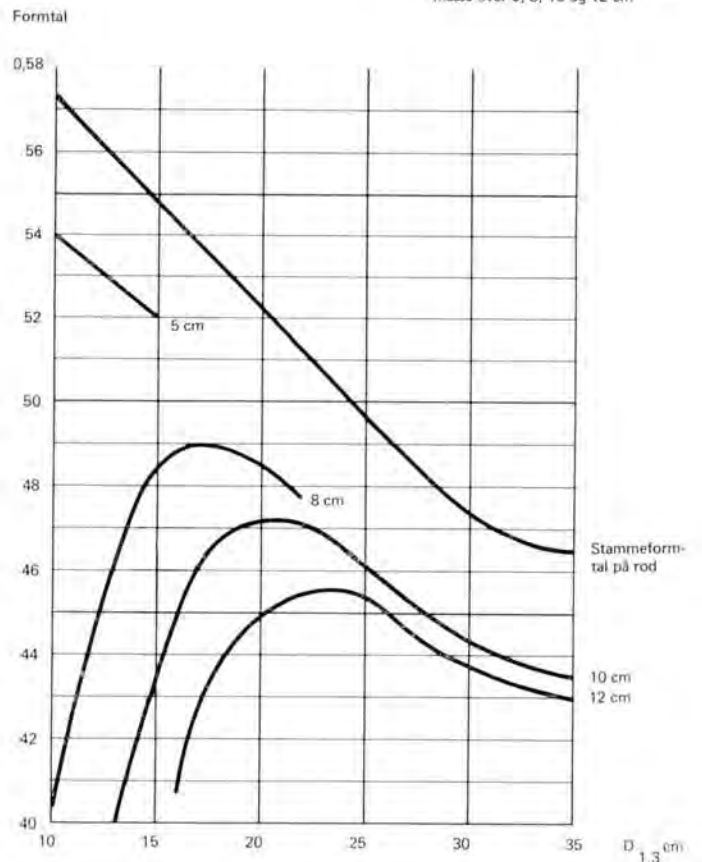

FIG. IV

RØDGRAN.

Formtal (1961)

Total stammemasse på rod og salgbar masse over 5, 8, 10 og 12 cm

Verdensforbruget af træprodukter i 1967

Verdensproduktionen og forbruget af træ og træprodukter steg atter i 1967, meddeles i en rapport fra FAO (13/2 1969).

Værdien af verdensproduktionerne af skovprodukter – inklusive Ruslands og Kinas – andrager for 1967 43.100 millioner dollars, hvilket er 2 % over 1966-niveauet.

Den største ekspansion i produktionen forekom inden for cellulose- og papirindustrien, der havde en total værdi på 17.800 mill. dollars.

Dansk/bulgarsk samarbejdsaftale for økonomi, industri og teknik

I medfør af ovennævnte aftale mellem den bulgarske og danske regering vil i 1968 to bulgarske videnskabelige medarbejdere fra skovhøjskolen i Sofia komme på 1 måneders ophold i Danmark for at studere træforædling, frøplantager o.l. Omvendt vil danske forstmænd kunne komme på studieophold på bulgarske forstlige institutter m. v., og man har fra bulgarsk side på forhånd nævnt følgende samarbejdsområder:

1) skabelse af plantager, 2) drift af bøgeskove, 3) mekanisering og automatisering i møbelindustrien, 4) fremstilling af sulfat- og halvcellulose af nåltræ; regeneration af alkali. – I løbet af sommeren 1969 vil udenrigsministeriet sende danske sagkyndige til forskellige østeuropæiske lande for nærmere at kortlægge samarbejdsmulighederne.

Med hensyn til omkostningerne ved studierejserne oplyses, at modtagerlandet betaler alt ved praktikanternes ophold, medens udsenderlandet betaler rejsen til og fra modtagerlandet. Udenrigsministeriet kan bevilge dækning af danske udsendinges rejseudgifter. Interesserede bedes anmelde sig til direktoratet for statsskovbruget, Strandvejen 863, 2930 Klampenborg.

Kammerherre Eide og Hustru, f. Sarauws legat

Af legatets midler vil der i 1969 til dygtige forstkandidater kunne uddeles portioner til understøttelse til rejse i ind- og udland.

Ansøgninger ledsaget af fornødne bevisligheder indsendes senest 1. maj 1969 til legatbestyrelsens formand: Adresse *Direktoratet for Statsskovbruget, Strandvejen 863, 2930 Klampenborg.*

Den danske Unesco-nationalkommission

meddeler, at der mellem Styrelsen for teknisk samarbejde med udviklingslandene og Unesco er indgået en kontrakt, ifølge hvilken der er åbnet mulighed for udsendelse af danske junior-eksperter under Unesco's bistandsprogrammer.

De pågældende stillinger, til hvis besættelse der kræves universitets-, seminarie- eller anden højere uddannelse samt et par års praktisk erfaring, vil i lighed med senior-eksperterstillingerne under Unesco blive opslået over for relevante institutioner og organisationer.

Der vil til de enkelte stillinger over for Unesco blive indstillet fra en til tre egnede ansøgere, hvorefter Unesco vil foretage den endelige udvælgelse.

Stillingerne aflønnes i henhold til de normale satser for ansættelse under FN og FN's særorganisationer. Lønindplacering vil ske i samråd med Styrelsen for teknisk samarbejde med udviklingslandene, der finansierer udsendelsen af eksperterne.

Nærmere oplysninger vil kunne fås ved henvendelse til den danske Unesco-nationalkommissions sekretariat, St. Kongensgade 70, 1264 København K.

INDUSTRI OG HANDEL

Collol – et nyt dansk middel fra R. Collstrop A/S til trykimprægnering af træ

I mere end 135 år har trykimprægnering af træ været anerkendt som den eneste 100 pct. effektive måde til at beskytte træværk og tømmer imod råd-, svampe- og insektangreb. Den klassiske metode er tjæreolieimprægnering, som R. Collstrop A/S indførte her i landet i 1889 – og som stadig anvendes til tømmer, sveller, ledningsmaster og hegns-pæle, der kan bruges i fri luft og andre steder, hvor tjærelugten ikke kan genere. Til bygningsstræ har man et lige så effektivt middel, Boliden K 33, der er lugtfrit og ugiftigt for mennesker, dyr og planter.

Såvel tjæreolien som Boliden K 33 har imidlertid et par praktiske ulemper, der ganske vist ikke hindrer deres anvendelse, men som godt kan være til besvær. Lugten af tjære kan ikke undgås – og saltimprægneringen benytter vand som opløsningsmiddel. Vandet skal efter imprægneringen tørres ud ved efterfølgende lagring eller ophold i tørreovn – med en risiko for revnedannelse eller kastning, som enhver tørring af træ indebærer. Også tidsfaktoren 3–4 uger ved tørringen spiller naturligvis en rolle.

Fra R. Collstrop A/S foreligger der nu et helt nyt middel til rådbeskyttelse ved trykimprægnering af træ uden de hidtil kendte midlers ulemper, et trykimprægneringsmiddel kaldet *Collol*.

Selskabet oplyser, at Collol-metodens fortrin er mange: *for det første*, at træet uden *eftertørring* kan tages i brug umiddelbart efter imprægneringen. *For det andet* kan materialerne præfabrikeres inden tryk-processen, idet træets dimensioner ikke ændres under imprægneringen. *For det tredje* er der tale om virkelige planlægningsmæssige forenklinger, idet Collol-imprægneringen kan udføres fra den ene dag til den næste. Man skal ikke som ved salt-imprægneringen regne med en omløbstid på 3–4 uger.

Dertil kommer en række sekundære forhold, der skyldes den specielle proces: imprægnering kan udføres af både ru, høvlet, kehlet og tappet træ. Træet kan limes normalt allerede efter 24 timers forløb.

Vandoptagelsen vil fremtidig foregå langsommere end i uimprægneret træ. Collol-imprægneringen er at betragte som en særdeles effektiv grundning af emner, der skal males, ja, man kan straks færdigmale! Collol er næsten farveløs, men træet får en lidt dybere lød. Iøvrigt kræver Collol-behandlet træ ingen vedligeholdelse hvad angår rådbeskyttelsen, mens maling på grund af æstetiske hensyn kan foregå med længere intervaller, netop fordi grundningen er så absolut effektiv.

Collol gennemtrænger splintveddet og går et godt stykke ind i kærnetræet. Alle undersøgelser, bl. a. på Teknologisk Institut, viser, at Collol er meget giftigt overfor råd, men det er ugiftigt for mennesker og pattedyr. Collol-imprægneret træ virker heller ikke korroderende på de metaller, der normalt anvendes i bygningsindustrien.

Alle forsøg er hidtil gjort med fyrretræ. Træsarter som ask, bøg, eg og andet let imprægnerbare sorter vil vise sig at være ligeså modtagelige for Collol. Gran er dog uegnet.

Collol-imprægneringen finder sted på 2 anlæg, et i Skovlunde og et i Horsens. Produktionen begynder 1/4-1969.

Det skal fremhæves, at trykimprægnering med Boliden K 33 og tjæreolie, i modsætning til andre beskyttelsesformer, er underkastet stikprøvevis produktkontrol af Trærådet, og Collol vil snarest blive indarbejdet i en tilsvarende kontrolordning.

Meddelelser fra Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter

I. Beretning.

På Fællesudvalgets årsmøde d. 18. september 1968 aflagde kontrolløren beretning om virksomheden i det kontrolår, der sluttede d. 30. juni 1968.

I årets løb blev der af Herkomstkontrollen udstedt 57 hvide oprindelsesbeviser for danskavlet frø og 10 for importeret frø. I kontrolåret 1967/68 tegner det dansk-avlede frø sig for 62 pct. af den samlede frøafgift til Herkomstkontrollen. I kontrolåret 1966/67 tegnede det danskavlede frø sig kun for 39 pct. af den samlede frøafgift. Dr. E. Holmsgaard gav på årsmødet en orientering om OECD-kontrolordningen med skovfrø og -planter. Af en skrivelse fra OECD af 9. juli 1968 fremgår, at følgende lande på dette tidspunkt havde tilsluttet sig ordningen: Belgien, Danmark, Norge, Portugal, Schweiz og U.S.A. I forbindelse med dansk tilslutning til OECD-kontrolordningen foretages for tiden en ændring i det danske kåringsudvalgs resp. kontroludvalgs sammensætning og indbyrdes relationer. Når de nye udvalgs sammensætning foreligger, og hele ordningen er godkendt af landbrugsministeriet, vil en meddelelse om udvalgenes sammensætning og arbejdsområder m. v. blive offentliggjort.

II. Regnskab for kontrolåret 1967/68.

Indtægter:	kr.
Planteskoleafgifter	13.325,00
Frøafgifter	19.482,00
Diverse indtægter	648,61
Driftsunderskud	332,64
	<u>33.788,25</u>

Udgifter:	kr.
Lønninger og honorarer	21.473,50
Kontorhold	4.604,66
Rejser, tilsyn	5.124,94
Øvrige administr.-udgifter	2.585,15
	<u>33.788,25</u>

III. Fortegnelse over de pr. 1. januar 1969 tilsluttede skovfrøhandlere og planteskoler.

Skovfrøhandlere

- Danplanex A/S 6230 Rødekre.
Tlf. (046) 6 29 33.
- Danske Skoves Handelskontor, Vester Voldgade 86, 1552 Kbh. V. Tlf. (01) 12 21 66.
- A. J. Frost, 7080 Børkop. Tlf. (05) 86 62 66.
- Hedeselskabets Skovfrøcentral, Nr. Borup, 8832 Skals. Tlf. (06) 69 51 11 Skals 225.
Klængstuen: Højbjerg, 8840 Rødkærbro. Tlf. (06) 65 91 11 Rødkærbro 22.
- Søren Levinsen, Virumgade 25, 2830 Virum. Tlf. (01) 85 18 02.
- Anton Nielsen, Dynæs, 8691 Laven. Tlf. (06) 83 11 11 Laven 21.
- K. Næss-Schmidt, Østsjællandske Skoves Træforædling, Bregentved, 4690 Haslev. Tlf. (03) 695 Haslev 869
- Statsskovenes Planteavlstation, 3050 Humlebæk. Tlf. (03) 19 02 14.
- Skovrider Chr. Vinther, 9520 Skørping. Tlf. (08) 39 11 38.
- Wedellsborg Skovfrøhandel, Liliedal, 5592 Ejby. Tlf. (09) 78 Husby 22.

Planteskoler

Jylland:

- Alegård Planteskole, 9690 Fjerritslev. Tlf. (08) 21 51 65.

- Bondes Planteskole, 7300 Jelling. Tlf. (05) 87 11 07.
- Bredstenlund Planteskole v/ J. Poulsen, Mølvang, 7300 Jelling. Tlf. (05) 87 14 35.
- Buderupholm skovdistrikts planteskole, Moskovgård, 9520 Skørping. Tlf. (08) 39 10 14.
- Danplanex A/S, 6230 Rødekre. Tlf. (046) 6 29 33.
- A. J. Frost Planteskole, 7080 Børkop. Tlf. (05) 86 62 66.
- 1/S Geisler-Nielsens Planteskole, 8723 Løsning. Tlf. (05) 65 12 11.
- E. Gravens Planteskole, Hansted, 8700 Horsens. Tlf. (05) 63 69 11 Hansted 46.
- J. Gravens Planteskole, 9700 Brønderslev. Tlf. (08) 82 00 96.
- Hammel Planteskole, 8450 Hammel. Tlf. (06) 96 13 41.
- Arne Hansens Planteskole, Nørup, 7182 Bredsten. Tlf. (05) 88 31 41.
- Hedeselskabets Centralplanteskole, 8882 Fårvang. Tlf. (06) 87 21 11 Fårvang 1.
- Hjedsbæk Planteskole, Hjedsbækgård, 9541 Suldrup. Tlf. (08) 11 72 11 Suldrup 9.
- Hulkærhus Planteskole, 8643 Ans By. Tlf. (06) 87 03 33.
- Lomborgs Planteskole, 9000 Ålborg. Tlf. (08) 12 01 01 eller 13 40 40.
- Nibe Planteskole, 9240 Nibe. Tlf. (08) 11 97 11 Nibe 138.
- Rise Planteskole, 6230 Rødekre. Tlf. (046) 6 21 48.
- J. Rolskovs Planteskole, Sdr. Vissing, 8740 Brædstrup. Tlf. (05) 75 40 53.
- Rye Nørskov Gods' Planteskole, 8680 Ry. Tlf. (06) 89 10 17.
- Salling Planteskole, 7881 Jebjerg. Tlf. (07) 51 Jebjerg 13.
- Skrald skovdistrikts planteskole, 8543 Hornslet. Tlf. (06) 19 91 11 Hornslet 78.
- Skærbæk Planteskole, 6780 Skærbæk. Tlf. (047) 5 12 50.
- H. Spejlborgs Planteskole, Algade 102, 9700 Brønderslev. Tlf. (08) 82 03 82.
- Tjele skovdistrikts planteskole, Bigum, 8800 Viborg. Tlf. (06) 69 53 11 Vammen 24 y.
- Tolne Skovs Planteskole A/S, 9891 Tolne. Tlf. (08) 43 91 11 Tolne 43.
- Vejen Planteskole, 6600 Vejen. Tlf. (05) 36 00 99.
- Vivild Planteskole, 8370 Hadsten. Tlf. (06) 19 41 11 Lyngå 67.
- Vonge Planteskole, 7173 Vonge. Tlf. (05) 74 41 11 Vonge 10.
- Zachariassens Planteskole, 8722 Hedensted. Tlf. (05) 89 10 36.
- Afd. i Hjordkær, 6391 Hjordkær. Tlf. (046) 6 65 32.
- Ølgod Planteskole, 6870 Ølgod. Tlf. (05) 24 41 10.

Fyn:

- Akkerup Planteskole, Akkerup, 5683 Hårby. Tlf. (09) 73 10 58.
- Forstplanteskolen, 5682 Verninge. Tlf. (09) 75 12 88.
- Langeskov Planteskole, 5550 Langeskov. Tlf. (09) 38 11 00.

Sjælland:

- Egelund Planteskole, 3480 Fredensborg. Tlf. (03) 26 46 56.

- Statens forstlige Forsøgsvæsen, Springforbi, 2930 Klampenborg. Tlf. (01) OM (65) Bellevue 162.
- Hjortsøes Planteskole, 4470 Svebølle. Tlf. (03) 4 93 Viskinge 40.
- Paludans Planteskole A/S, Klarskov, 4760 Vordingborg. Tlf. (03) 7 82 Klarskov 9.
- Statsskovenes Planteavlstation, 3050 Humlebæk. Tlf. (03) 19 02 14.

Springforbi, d. 4. marts 1969.

E. Holmsgaard

/ V. Gøhrn.

SKOVTEKNISKE NOTER

Af skovbrugslærer Henning Madsen

Det lette traktorspil:

»Jobu – Vinje Parat«.

Den relativt store omkostning ved udslæbning af effekter som bånd, spær og mindre tømmer er velkendt. Efter at have prøvet flere dyre løsninger, ender det som regel med, at man med himmelvendte øjne siger: »Havde vi nu bare en hest!«

Bemærk slæbebommens udformning og placering, der muliggør anvendelse som støtteben under indspilning, samt giver plads til et »højt« læs på grund af den store løftehøjde. Kæderne fæstes i hak på hommen. Ved at føre kæderne gennem rundjernsringene på slæbebommen får man et helt regelmæssigt »læs«, der ikke giver uorden under slæbning og aflægning. Læsebommen vil normalt være unødvendig under danske forhold.

I den senere tid er der i stigende grad blevet anvendt billige, norske spiltyper, der på trods af ringe trækraft har vist sig meget anvendelige. Skovskolen har bl. a. prøvekørt »Vinje Parat« og giver hermed følgende tekniske beskrivelse: Spillet er karakteristisk ved sin ringe vægt, sin enkle montering, store ind-

spilningshastighed og prisbillighed. Endvidere giver spillet glimrende kombinationsmuligheder med særlige slæbebomme, ligesom det er skånsomt overfor wire og traktor.

Jeg vil endvidere gøre opmærksom på de muligheder der ligger i spillets anvendelse ved »huggerkøringssystemet«, hvor den samme mand gennemfører såvel hugst som transport. Denne metode er den naturlige på det helt lille brug, hvor der eventuelt kun er en mand beskæftiget. På grund af den ovennævnte skånsomhed, der skyldes spillets meget ringe effektforbrug, kan det ofte være en billig og praktisk løsning at anbringe spillet på en stærkt nedskrevet traktor, eventuelt af lille model. Spillets anbringelse indskrænker ikke benyttelsesmulighed af trepunktsophæng. Ved trækbehov over godt 2 tons vil en kasteblok ofte kunne løse opgaven. På grund af det udmærkede pladekoblingssystem kan spillet trække præcist, og det kan derfor med fordel anvendes til indspilning af stående træer. Der opstår aldrig det problem, at spillet ikke kan slækkes. Spillet kan bremses, og endelig kan det let udstyres med snoretræk, således at betjening kan foregå på nogen afstand.

Tekniske data: Wiredimension 40 m/7 mm – Wirehastighed (ved 540 rpm.) 1,7 m/sek. – Trækraft 2400 kg – Vægt 40 kg – Transmission kædeforbindelse og pladekobling – Ekstraudstyr slæberamme og tårn med blok.

Forhandling: Importør er firma Rudolf Kejlstrup, Bredlund, 7362 Hampen. Tlf.: 05 77 51 16.

Priser:

- Spil med blok og endekrog, 40 m wire og 1 kæde ..... 1900 kr.
- Slæbebom ..... 200 kr.
- Komplet læssetårn med blok 300 kr.

Ekstra kæder og kasteblokke kan leveres.

Anvendelsesmåden fremgår delvis af billedet. Spillet kommer først til sin ret, når det kombineres med slæbebommen, idet man ved anvendelsen af ¼" kæder meget hurtigt kan skifte det indhalede effekt over til den lavhængende bom, der eventuelt samtidig virker som støtte for traktoren under indhalingen. Der kan foretages fastgøring til ialt 8 punkter. Systemet har vist sig velegnet til mindre løvtræstammer samt til lægter og stager.

Ved bestilling skal der opgives traktormærke af hensyn til fastgøringsplade

ved topstangsbefæstelsen. På nogle få traktormærker er montering vanskelig eller umulig.

Redskaber og metoder til mærkning af stående træer, effekter m. v.

Ved overgang til nye opmålingsmetoder, f. eks. af junckertræ, er det blevet aktuelt at anvende hurtige og tydelige markeringsmetoder af hensyn såvel til sikkerheden under opmålingsarbejdet som til oplysning for traktorførere og vognmænd.

Junckers Savværk ønsker træet markeret således, at de tre typer 2,6 meter emner kan adskilles. Markeringen foretages de fleste steder med maling og pensel, ved f. eks. at give stokken 1, 2 eller 3 streger. Metoden er langsom og besværlig. Bedre vil det være at anvende mærkehamre, der indeholder farve; derved slipper man for at medbringe maling og pensel og man har samtidig et let redskab, der er hurtigt og bekvemt at bruge.

En anden løsning er træmærkningsfarve i aerosoldåser monteret med forskellige håndtag. Udgiften til sidstnævnte metode vil blive større, men metoden giver til gengæld flere anvendelsesområder, f. eks. mærkning af stående træer, udvisning m. v., mærkning til spor og lignende.

Som eksempler på de to typer af redskaber kan nævnes:

Friikdalshammeren (svensk), der består af et ca. 45 cm langt rørhåndtag, som indeholder mærkefarven. Vinkleret herpå er monteret et mundstykke

med en kugleventil. Modsat er anbragt et lille stålblad til bortskrabning af is eller lignende. Hammeren vejer 600 g. Redskabet er bekvemt at bruge, indeholder maling til umådelig mange mærkninger og kan rent praktisk anvendes såvel til markering med runde mærker som til at skrive tal. Det er f. eks. muligt ved repræsentative målinger at foretage optælling og f. eks. slå 2 gange på hvert tiende stykke, som tegn på, at dette stykke senere skal klippes som led i beregning af middeldiameteren.

Pris ca. 70 kr.

Aerosoldåser (amerikanske fabrikater).

De almindeligste er af mærket Nelson og Marsh. Monteret med håndtag og aftrækker er de lette og bekvemme at gå med. På kort afstand kan ddr sættes

ret tydelige tegn. På op til godt 1 meters afstand kan de anvendes til udvisning. Det kan være en mangel, at man ikke med dette redskab kan bortskrabne og is af en stammeende.

Pris incl. håndtag ca. 20 kr.

Firmaet Nelson fabrikere også en »overgangsform« af mærkehammer, hvor en dåse med filtsats sættes på en 46 cm lang træstang.

Pris ca. 50 kr.

Der bør i alle tilfælde anvendes træmærkefarve. Pulverfarve er ikke egnet.

Skovskolen i Nødebo

Skolens telefoner er:

- Kontoret samt instruktørerne, mandag-fredag 10-12.30 (03) 28 13 43
- Skovteknikerlinien, skovbrugslærer Henning Madsen (03) 28 06 03
- Skovarbejderlinien og redskabssalg, skovbrugslærer Iver Nissen (03) 28 13 78
- Køkkenet, økonoma Kristine Levinsen (03) 28 13 72
- Boligtelefon, forstander Erik Oksbjerg (03) 28 12 47

Skovplanter – haveplanter

alle arter

Vi sender Dem gerne
prislister og tilbud.

Hulkærhus planteskole

Telefon (06) 87 03 33 - Ans By

*Alle kulturer er underkastet danske Planteskoleers
Sundhedskontrol og Herkomstkontrollen.*

Planter

1/1 rødøl og hvidøl

2/0 rødøl og hvidøl

1/1 Cypres

1/1 Cryptomeria

2/0 Mahonia

Jyderup skov

pr. Jyderup

Tlf. Jyderup (03476) 183

Prydbuske

i planteskolepotter

Til levering i foråret 1969

Buddleia

Cytisus praecox

Hypericum henryi

„ grandiflorum

Lonicera pileata

„ yunnanensis

Potentilla månelys

„ jackmans

Pyracantha coccinea

„ orange glow

Cotoneaster horizontalis

„ dammeri

„ „ skogsholmen

„ praecox

Berberis verruculosa

„ julianae

Indhent tilbud.

Henvendelse:

Svenstrup Skovdistrikts Plantesalg

v/F. Henriksen

4140 Borup, (tlf. 03 - 62 64 45)

DET FYENSKE TRÆLASTKOMPAGNI A/S

ODENSE TELEFON (09) 12 22 22

DANSK STÅL INDUSTRI ^{1/8} AF 1933
GREJSDALEN PR. VEJLE

Skovhamre
Kiler for træ
Savambolte
Plantehakker
Barkspader
Økser

EGEDAL PLANTESKOLEMASKINER

Katalog tilsendes på forlangende

EGEDAL Maskinfabrik, Egebjerg pr. Horsens, tlf. Hansted 20
og 177 (05) 63 69 11

Tidsskrifter til salg

Tidsskrift for Skovvæsen: Årg. 1-27
(1889-1915)

Fra Skoven og Træmarkedet:

Årg. 1-9 (1919-27)

Dansk Skovforenings Tidsskrift:

Indbundet 1919-27

Heftet 1929-68

I de heftede årgange mangler enkelte
numre, ialt 11 stk.

Skriftlig henvendelse kan ske til:

**Wrams Gunnarstorp
Skogsförvaltning,**
S-26050 Billesholm,
Sverige

Rødgran

2/2, 1/3 og 2/0.

Abies Nobilis 2/2,
restpartier

i prima provenienser
realiseres meget billigt.

Grenaa Planteskole

Holmegaard, 8500 Grenaa

Tlf. (06) 32 11 34

Skovteknisk Institut

Teknisk Rådgivning –
Praktisk Forsøgsarbejde

Vejledning ved anskaffelse
og brug af maskiner og red-
skaber.

Vejledning ved indkøring af
nyt materiel.

Metodeforbedringer.

Lokale arbejdsstudier.

Arbejdsplanlægning.

Anvendelse af kemikalier
(herbicider m.m.)

Instruktion i afmærkning
og ophugning af spor.

Skovteknisk Institut

Vester Voldgade 86³,
1552 København V.
Telefon (01) 12 21 66

Rational kævleopmåling

med EDB-teknik

1. Brug klup og målebånd, som De plejer.
2. Erstat målebog og kubiktabel med stanseudstyr.
3. Send hulkortene med posten.
4. Lad datamaskinen udskrive målelister.
5. Modtag materialet med posten få dage efter fremsendelsen.

Pris pr. kævle (løv eller nål) ca. 14 øre (kørsel + hulkort).

Vejledning samt alle yderligere oplysninger kan rekvireres hos forstkandidat
M. Wentzer.

Landbrugets EDB-Centraler

Maglegårdsvej 3, 4000 Roskilde, tlf. (03) 35 42 68

Sitkagran

Prima 2/2 i størrelse 20/40 - 30/50 - 40/60 fra
vor landskendte moderbevoksning F 299 tilbydes
til levering i foråret 1969.

Endvidere 2/2 Nobilis, Rødgran, Douglas 2/1
Lærk m. fl.

TILSLUTTET HERKOMSTKONTROLLEN.

RYE NØRSKOV GODSKONTOR
8680 Ry. Telf. 06-89 10 17 (8-16)

Alle arter
skovplanter
i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og plan-
ter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning . Telf. 05 - 65 12 11

Paludans Planteskole A/S

Klarskov – 4760 Vordingborg
Telefon Klarskov 9 (03-782)

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter

Den mest koncentrerede,
faste kvælstofgødning.

Granuleret,
god strøbarhad,
velegnet og ideel
til skovgødskning.

GØDNINGSKOMPAGNIET

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

De kan

også i august måned have

- ca. 20 cm høje rødgran
- 60 - - eg
  - 150 - - ær
  - 70 - - rødæl
  - 25 - - cypres
  - 15 - - nobilis
  - 40 - - lærk o.s.v.

hvis De **omgående** benytter Dem af vore erfaringer og **sår** i

**Hasselfors Bruks gødede spagnum i
Usko plastvæksthus.**

rødgran sået primo april –
fotograferet 4 mdr. gamle –
højde 20 cm.

Vi har planteskolehuse på lager (på Sjælland) og imødeser Deres venlige telefonopringning.

Guldbæk Jørgensen

Svalhøj, 3790 Hasle – tlf. 03.964 Hasle 157